

12.3.2025

Maa- ja metsätalousministeriölle

Viitaten lausuntopyyntöönne 19.2.2025 VN/36093/2024

Luonnonsuojeluliiton lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi metsästyslain 41 §:n muuttamisesta

Suomen luonnonsuojeluliitto kiittää lausuntopyynnöstä ja toteaa asiasta seuraavaa.

Lainmuutokseen sisältyy asetuksenantovaltuus. Sen tavoite olisi helpottaa suden ja muiden suurpetojen metsästystä. Painoarvoltaan näin merkittävät asetukset kuuluvat Luonnonsuojeluliiton näkemyksen mukaan valtioneuvoston päätäntävaltaan yksittäisen ministeriön sijaan, kuten esimerkiksi saimaannorpan verkkokalastusrajoitusten osalla on tehty. Asiaan liittyy jäsenmaan vastuu EU-oikeuden toimeenpanosta.

Luvituksessa huomioon otettavat asiat

Lain luonnoksessa lisättäisiin pykälään uusia elementtejä: *“Lupaharkinnassa on otettava huomioon taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset vaatimukset sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet.”*

Sosiaaliset, taloudelliset yms. tekijät on mainittu jo luontodirektiivin artiklassa 2.3 asioina, jotka otetaan huomioon direktiivin mukaisesti toteutetuilla toimenpiteillä. Käytännössä ne on jo otettu direktiivissä huomioon muun muassa artiklan 16 poikkeamismahdollisuuksilla.

Monet näistä asioista ovat niin yleisiä, että niillä voisi perustella lähes millaista lupaa tahansa. Esimerkiksi koulukyydit voitaisiin tulkita lupaperusteeksi, vaikka alueella elävät suurpedot kuten sudet ja karhut eivät olisi aiheuttaneet vahinkoja tai haittaa. Tutkimuksien mukaan susipelko on enemmän sidoksissa susiuutisointiin mediassa kuin susien todelliseen liikkumiseen asutuksen läheisyydessä. Nämä yleiset kirjaukset eivät noudata luontodirektiivin artiklan 16 tiukkoja suojeluperusteita. Ne mahdollistavat erityisesti suojeltavien lajien kannanhoidollisen metsästyksen, vaikka lajin kannan koko Suomessa ei olisi tieteellisesti määritellyllä suotuisalla suojelutasolla.

Suurin lisäyksen ongelma on, että eri asioiden luettelon tuominen pykälään hämärtää luontodirektiivin artiklan 16 varsinaisia poikkeuslupaehtoja. Se voi johtaa ajatukseen, että näillä toissijaisilla kansallisilla lisäyksillä voisi “äänestää” nurin direktiivin artiklan 16 ensisijaisia kriteereitä, kuten *“Jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole ja jollei poikkeus haittaa kyseisten lajien kantojen suotuisan suojelun tason säilyttämistä niiden luontaisella levinneisyysalueella...”* Näin ei kuitenkaan ole, vaan mainittujen kriteerien tulee aina täyttyä luontodirektiivin edellyttämästä tiukasta suojelusta poikkeamisen tapauksessa.

Hoitosuunnitelmat

Lain luonnoksessa vahvistettaisiin riistaeläinten hoitosuunnitelmien asemaa:

“Lupaharkinnassa voidaan ottaa huomioon myös riistaeläinlajeja ja niiden elinympäristöjen hoitoa koskevat hoitosuunnitelmat.” Muotoilu on kuitenkin tulkinnanvarainen ja väljä *“voidaan ottaa huomioon”*.

Eri lajien hoitosuunnitelmien huomioon ottamisessa on haasteena niiden erilaisuus. Niissä voi olla hyvinkin epämääräisiä asioita, kuten ilveksen ihmisarkuuden vaatimus.

Hoitosuunnitelmia kannattaisi päivittää ja ottaa huomioon myös monilajisuunnittelu, kuten suurpetojen ja hirvieläinten suhde.

Metsästyksen päämäärä

Lain luonnoksessa esitetään lisäys säätää MMM:n asetuksella *“41 a §:n 3 momentissa tarkoitettun poikkeusluvan päämäärästä”*.

Metsästyksen hyväksyttävän ja oikeudellisesti kestävänsä päämäärän puute on käynyt ilmi, kun tuomioistuimet ovat kumonnet monia viimeaikaisia suurpetojen metsästyksen lupia.

Päämäärän asettaminen MMM:n asetuksella ei kuitenkaan ole riittävä keino yrittää poistaa metsästyksen hyväksyttävä ja oikeudellisesti kestävä päämäärä asioista, joita viranomaisen pitää lupaharkinnassa ja tuomioistuimen muutoksenhaussa kriittisesti tarkastella. Asialla on myös EU-oikeudellinen ulottuvuus, jota ei voi ohittaa.

Suotuisa suojelun taso

Lakimuutoksen mukaan ministeriö voisi asetuksella antaa tarkempia määräyksiä *“suotuisan suojelutason vähimmäismäärästä”*.

Suotuisaa suojelun tasoa ei kuitenkaan voi pelkistää yhteen numeroon. Luontodirektiivissä siinä on määrällisen elementin lisäksi esiintymisalueeseen ja pitkällä aikavälillä lajin tulevaisuuteen liittyvä ulottuvuus, esimerkiksi geneettinen elinkelpoisuus.

Suotuisaa suojelun tasoa ei voi muutenkaan määrätä poliittisesti tai hallinnollisesti vaan sen pitää perustua tieteelliseen arvioon. Tällä hetkellä suden suojelutaso ei ole maassamme suotuisa.

Suotuisa suojelun taso on EU-oikeutta, joten sen arviointia ei voi ohittaa kotimaisella ministeriön asetuksella. Suomessa ei ole otettu vielä riittävästi huomioon asiaan olennaisesti liittyviä viime kesän EU:n tuomioistuimen ratkaisuja C-436/22 ja C-601/22. Niitä ei ole mainittu perustelumuihistiossakaan. Niissä otettiin kantaa lakimuutoksen kannalta keskeiseen kysymykseen suotuisan suojelun tason maantieteellisestä ulottuvuudesta. Susi pitää käytännössä saada valtakunnallisesti suotuisaan suojelun tasoon. Ei riitä, että niitä on jossakin maakunnassa tai kannanhoitoalueella paljon.

Yhteenveto ja tie eteenpäin

Luonnonsuojeluliitto pitää esityksen vaarana, että se hämärtää EU-oikeudellisten lupien ensisijaisten reunaehtojen käyttöä. Siksi Luonnonsuojeluliitto ei kannata esitystä.

Luonnonsuojeluliitto on kuitenkin aina muistuttanut, että luontodirektiivin artiklan 16 poikkeamismahdollisuudet – myös metsästystä koskeva e-alakohta – on säädetty ehtojen täyttyessä myös käytettäväksi.

Nyt keskustelu on keskittynyt susiin. Lakiluonnokseen sisältyvä toive saada suden ns. kannanhoidollinen metsästys käyntiin nopeasti tällä lainmuutoksella on kuitenkin ennaikainen. Asiaan liittyvät luontodirektiivin velvoitteet ja EU:n oikeuskäytäntö. Suden suotuisa suojelun taso ja metsästyksen kestävä perustelu pitää saada ensin kuntoon.

Metsästyksen kestävä perustelun kannalta paras tie eteenpäin on suurpetojen hoitosuunnitelmien päivitys kaikkia osapuolia tasapuolisesti osallistavalla tavalla. Tätä Luonnonsuojeluliitto on useasti esittänyt ja lämpimästi kannattaa.

Huomattakoon, että luontodirektiivin velvoitteet tulee ottaa huomioon, vaikka susi siirrettäisiin koko maassa liitteeseen V. Lisäksi myös metsästyslaissa on kestävä käytön periaate, jonka perusteella suden suojelua tulee jatkaa joka tapauksessa. Siksi Susi-Life -hankkeen hyviä käytäntöjä kannattaisi jatkaa.

Lisätietoja

- toiminnanjohtaja Tapani Veistola, p. 0400 615 530, tapani.veistola@sll.fi
- suurpetoasiantuntija Riku Lumiaro, p. 050 585 9857, riku.lumiaro@sll.fi

SUOMEN LUONNONSUOJELULIITTO RY

Hanna Halmeenpää Tapani Veistola
puheenjohtaja toiminnanjohtaja